Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dobra na lata 2027-2029

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE 2
2. UZASADNIENIE PRAWNE 3
3. DIAGNOZA SPOŁECZNA 4
4. ADRESACI PROGRAMU 13
5. REALIZATORZY PROGRAMU 13
6. CEL GŁÓWNY 15
7. CELE SZCZEGÓŁOWE 15
8. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA RZECZ WSPIERANIA DZIECKA I RODZINY 20
9. SCHEMAT SYSTEMU WSPARCIA RODZINY W KRYZYSIE W GMINIE DOBRA
10. ANALIZA SWOT 20
11. PRZEWIDYWANE EFEKTY 22
12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 22
13. MONITORING I EWALUACJA 23

1. WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Zakłada w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub jego powrotu do rodziny naturalnej. Skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo – wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci może być osiągnięta poprzez współpracę przedstawicieli instytucji, które mają kontakt z dzieckiem oraz jego rodziną.

Działania pomocowe na poziomie gminy polegają na udzielaniu rodzinie pomocy w radzeniu sobie z trudnościami tak, aby w efekcie nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jeżeli dojdzie do tego rodzaju interwencji do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, aby możliwy był powrót dziecka pod opiekę rodziny biologicznej.

W oparciu o diagnozę środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych opracowano 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dobra na lata 2027 – 2029. Diagnoza została sporządzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej, do której wykorzystano materiały własne i sprawozdania. Program ukierunkowany jest na problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, określa cele, a także wyznacza kierunki działań, które pozwolą wzmocnić rolę oraz funkcję rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin z terenu Gminy Dobra, w tym szczególnie rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, mają szczególne potrzeby, rodzin wielodzietnych. Nadrzędnym celem programu jest dbanie o dobro rodziny. Rodzina to najważniejsza i podstawowa grupa społeczna, na której opiera się społeczeństwo. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka.

Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Jednak nie zawsze prawidłowo wypełnia swoje podstawowe funkcje. Dłuższe zaburzenie może powodować jej niewydolność, co w konsekwencji może prowadzić nawet do jej rozpadu.

Najczęstsze problemy, które negatywnie wpływają na rodzinę to bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność, uzależnienia, uzależnienia behawioralne, które stanowią bardzo duże zagrożenie dla dzisiejszej młodzieży.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej definiuje wsparcie rodziny, jako zespół planowych działań, których celem jest przywrócenie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zdolności do ich pełnienia, a system pieczy zastępczej jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Podmioty te realizują zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi i pozarządowymi.

Jednym z rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dobra na lata 2027-2029 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r.o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Realizacja programu będzie możliwa dzięki utworzeniu systemu wsparcia obejmującego zaangażowanie i współpracę osób, instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, działalności placówek wsparcia dziennego, pomocy ze strony asystenta rodziny, organizowaniu poradnictwa specjalistycznego oraz działalności grup wsparcia. Program jest strategicznym dokumentem Gminy Dobra mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

2. UZASADNIENIE PRAWNE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 opracowany dla gminy Dobra powstał w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
9. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty;
10. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej

trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:
• analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
• wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
• rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
• podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
• pomocy w integracji rodziny;
• przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
• dążeniu do reintegracji rodziny.

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności życiowe. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.
Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustaje wraz z osiągnieciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia poniższa tabela:

GMINA	POWIAT
➢ Profilaktyka – wspieranie rodziny ➢ Asystent Rodziny ➢ Placówki wsparcia dziennego ➢ Rodziny wspierające ➢ Inne podmioty lub instytucje	➢ Piecza zastępcza i instytucjonalna ➢ Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej ➢ Adopcje ➢ Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka ➢ Placówki opiekuńczo- wychowawcze ➢ Usamodzielnienie ➢ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ➢ (koordynator) ➢ Rodziny pomocnicze

3. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Gmina Dobra położona jest w wojewódzkie zachodniopomorskim w odległości około 75 km od Szczecina. Jest to jedna z 5 gmin wchodzących w skład powiatu łobeskiego i graniczy z gminami: Radowo Małe i Węgorzyno (od wschodu), Chociwel (od południa), Maszewo (od zachodu) oraz z gminą Nowogard (od północy). Dobra jest gminą miejsko-wiejską. Najważniejszą miejscowością

w gminie jest miasto Dobra, gdzie zlokalizowane są siedziby Urzędu Miejskiego i Ośrodka Pomocy Społecznej. Jednak w celu realizacji wielu usług czy załatwienia spraw, występuje konieczność dotarcia do większych ośrodków, tj. Łobza lub Nowogardu. W skład gminy, oprócz Dobrej, wchodzą wsie: Bienice, Błądkowo, Dobropole, Krzemienna, Wojtaszyce, Wrześno, Anielino, Grzęzno, Grzęzienko, Zapłocie, Tucze. W wielu miejscowościach na obszarze gminy Dobra dawniej funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR). Okres transformacji ustrojowej był dla mieszkańców tych obszarów szczególnie trudny, gdyż wielu z nich straciło pracę, źródła dochodu i perspektywy na przyszłość. Wydarzenia te mają oddziaływanie na lokalną społeczność do dnia dzisiejszego widoczne w niskim poziomie aktywności społecznej i obywatelskiej, niskim poziomie zaufania, niechęci do współpracy, niewielkim poziomie przedsiębiorczości. Na obszarze gminy Dobra znajdują się wyłącznie dwie szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi, dla których gmina Dobra jest organem prowadzącym. Za działalność kulturalną na terenie gminy Dobra odpowiedzialne są przede wszystkim gminne instytucje kultury: Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna wspomagane przez aktywnie działające koła i stowarzyszenia. W gminie Dobra świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są w przychodni w Dobrej, gdzie można skorzystać z porady lekarza rodzinnego oraz pielęgniarek. Na terenie gminy Dobra, istnieje kilkanaście efektywnych organizacji pozarządowych realizujących zadania w różnych obszarach, w tym krzewiących kulturę, integrujących i aktywizujących społeczeństwo.

Lokalna diagnoza dotycząca funkcjonowania rodzin w obszarze opieki i wychowania została opracowana na podstawie danych zebranych przez Ośrodek pomocy Społecznej w Dobrej w gminie Dobra w latach 2023–2025. Analiza obejmuje skalę korzystania ze wsparcia systemu pomocy społecznej oraz dynamikę zmian w liczbie rodzin wymagających pomocy.

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Gmina zobowiązana jest do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i pomocy społecznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców w środowisku lokalnym. Na szczeblu gminnym udzielana pomoc społeczna adresowana jest bezpośrednio do osób najbardziej jej potrzebujących. Skupia się w ten sposób na rozwiązywaniu konkretnych problemów.

Na dzień 31.10.2026r. Gminę Dobra zamieszkiwało 3.645 mieszkańców (pobyt czasowy i stały) w tym 1848 kobiet i 1797 mężczyzn; z czego 1882 osoby na terenie Miasta Dobra, a 1763 na obszarach wiejskich. W Gminie Dobra zamieszkuje 154 dzieci w wieku do 6 r.ż., w wieku od 7-15 r. ż. zamieszkuje: 330 dzieci a od 16-18 r. ż. jest: 165 dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej swoją działalnością obejmuje 115 rodzin w tym na terenie miasta Dobra- 85 rodzin oraz 38 rodzin z sołectw. (stan na 31.10.2026r.).

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Świadczenia z pomocy społecznej przysługują osobom samotnym i rodzinom, u których muszą wystąpić przesłanki zgodnie z ustawa o pomocy społecznej tj. określona sytuacja dochodowa osoby i rodziny oraz niezbędność występowania okoliczności, która powoduje, że osoba lub rodzina nie jest w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Obecnie kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej wynosi: 1.010,00 zł, natomiast kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi: 823,00 zł.

W związku z wprowadzeniem programu 800+ oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się to w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa, przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych.

Powody udzielenia pomocy finansowej klasyfikowano według zapisu art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela nr. 1 Liczba osób korzystających oraz powody przyznania pomocy finansowej na przestrzeni trzech lat.

Korzystający z pomocy społecznej	2023 rok	2024 rok	2025 rok
Rzeczywista liczba rodzin	140	160	114
Liczba osób w rodzinach	273	267	203
Powód trudnej sytuacji życiowej			
Ubóstwo	52	57	45
Sieroctwo	-	-	1
Bezdomność	-	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	14	13
Bezrobocie	45	50	39
Niepełnosprawność	37	39	25
Długotrwała lub ciężka choroba	57	72	51
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	27	20	15
w tym: rodziny niepełne	17	10	8
rodziny wielodzietne	9	11	8
Przemoc domowa	6	3	1
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	-	-
Alkoholizm	14	15	2
Narkomania	-	1	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	-
Zdarzenie losowe	3	4	1
Sytuacja kryzysowa	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości OPS Dobrej, (w niektórych rodzinach występuje więcej niż jeden powód przyznania pomocy).

Analiza przedstawionych danych dotyczących korzystania z pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej w latach 2023–2025.

1. Ogólne trendy i demografia beneficjentów

W badanym okresie widoczne są wyraźne zmiany w liczbie osób i rodzin objętych wsparciem:

• Wzrost, a następnie głęboki spadek liczby rodzin: W roku 2024 odnotowano wzrost liczby rodzin o 14,3% (ze 140 do 160), po czym w 2025 roku nastąpił gwałtowny spadek o niemal 29% (do 114 rodzin).

• Sukcesywny spadek ogólnej liczby osób: Mimo wzrostu liczby rodzin w 2024 roku, ogólna liczba osób objętych pomocą stale malała (z 273 w 2023 r., przez 267 w 2024 r., aż do 203 w 2025 r. – spadek o 24% r/r w ostatnim roku).

• Zmniejszanie się wielkości gospodarstw domowych: Średnia liczba osób w rodzinie spadła z 1,95 (2023 r.) do 1,78 (2025 r.). Sugeruje to, że pomoc społeczna w coraz większym stopniu trafia do osób samotnych lub bardzo małych rodzin.

2. Główne powody przyznawania pomocy

Niezmiennie przez wszystkie lata dominują trzy kluczowe przyczyny trudnej sytuacji życiowej:

1. **Długotrwała lub ciężka choroba:** To **najczęstszy powód** ubiegania się o pomoc w latach 2024 (72 przypadki) oraz 2025 (51 przypadków). W 2024 roku odnotowano tu wyraźny wzrost zapotrzebowania, który w 2025 roku uległ częściowej korekcie.
2. **Ubóstwo:** Druga najważniejsza przyczyna przyznania pomocy (szczyt w 2024 r. – 57 przypadków, spadek do 45 w 2025 r.).
3. **Bezrobocie:** Utrzymuje się na wysokim trzecim miejscu (50 przypadków w 2024 r., spadek do 39 w 2025 r.).

Główna przyczyna wsparcia	2023 r.	2024 r.	2025 r.	Trend 2023 -> 2025
Długotrwała/ciężka choroba	57	72	51	Wzrost w 2024, ogólny spadek w 2025
Ubóstwo	52	57	45	Stabilizacja ze spadkiem na koniec okresu
Bezrobocie	45	50	39	Trend spadkowy w ostatnim roku
Niepełnosprawność	37	39	25	Wyraźny spadek w 2025 roku (-36% r/r)

W analizowanym okresie wyróżnia się kilka powodów trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin stanowiących podstawę do przyznania świadczeń z pomocy społecznej, w których w 2025 roku nastąpił radykalny spadek liczby problemów, co może świadczyć o skuteczności działań aktywizacyjnych, terapeutycznych lub zmianach w otoczeniu rynkowym:

• Alkoholizm: spadek z 15 przypadków w 2024 roku do zaledwie 2 przypadków w 2025 roku.

• Przemoc domowa: spadek z 6 (2023 r.) do 1 przypadku (2025 r.).

• Bezradność w prawach opiekuńczo-wychowawczych: Systematyczne zmniejszanie skali problemu (z 27 do 15 rodzin). Warto zauważyć, że spadek ten dotyczy głównie rodzin niepełnych (z 17 na 8), podczas gdy liczba rodzin wielodzietnych w kryzysie utrzymała się na zbliżonym poziomie (8–9 rodzin)

W analizowanych danych kategoria *Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego* jest jednym z najbardziej wielowymiarowych obszarów. Pokazuje ona, jak nakładają się na siebie problemy strukturalne (demografia) oraz społeczne.

W skali całego okresu odnotowano *systematyczny i znaczący spadek* liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych:

- W 2023 roku problem ten dotyczył 27 rodzin.
- W 2024 roku liczba ta spadła do 20 rodzin (spadek o 26%).
- W 2025 roku problem dotyczył już tylko 15 rodzin.
- Łączny spadek (2023 vs 2025): Liczba rodzin zmagających się z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą zmniejszyła się o **44,4%**.

Wskazuje to na dużą skuteczność pracy socjalnej, asystenta rodziny oraz programów wsparcia rodzicielstwa, które pozwoliły niemal połowie tych rodzin wyjść z najgłębszego kryzysu lub usamodzielnić się na tyle, by nie wymagały pomocy instytucjonalnej. Istotny wniosek płynie z analizy wewnętrznej struktury tej grupy. W kryzysie bezradności tradycyjnie wyróżnia się dwie subkategorie o zupełnie innej specyfice: *rodziny niepełne* oraz *rodziny wielodzietne*.

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	**2023 rok**	**2024 rok**	**2025 rok**	**Zmiana 2023 vs 2025**
Rodziny niepełne	17	10	8	**Spadek o 53%**
Rodziny wielodzietne	9	11	8	**Spadek o 11%**

*** Pozytywny trend w grupie rodzin niepełnych:** W 2023 roku stanowiły one zdecydowaną większość (63%) wszystkich rodzin zmagających się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych . Do 2025 roku ich liczba spadła o ponad połowę (z 17 do 8). Samotni rodzice najprawdopodobniej najszybciej reagują na pomoc systemową (np. powrót na rynek pracy).

*** Stabilizacja i opór w grupie rodzin wielodzietnych:** Liczba rodzin wielodzietnych dotkniętych bezradnością falowała (9 → 11 → 8). Oznacza to, że duże rodziny są znacznie bardziej podatne na chroniczną bezradność, a wyciągnięcie ich z kryzysu opiekuńczego i logistycznego jest procesem długotrwałym i trudniejszym.

Na potrzeby badań skorelowano bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych z ogólną liczbą rodzin korzystających z pomocy społecznej, aby sprawdzić, czy problem ten znikał proporcjonalnie do całego systemu. W 2023 roku rodziny zmagające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych stanowiły **19,3%** ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. Natomiast w 2024 roku pomimo wzrostu ogółu liczby wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej ich udział zmniejszył się do **12,5%** a w 2025 roku odnotowano nieznaczny wzrost tego wskaźnika do **13,2%**. Oznacza to, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przestała być kluczowym, masowym problemem ośrodka pomocy społecznej.

W 2023 roku była to niemal, co piąta rodzina pod opieką, natomiast w latach 2024–2025 problem ten został sprowadzony do mniejszej, bardziej specyficznej grupy (ok. 12-13% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej). Spadek występowania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w 2025 roku zbiega się w czasie ze znacznym spadkiem występowania problemu alkoholizmu (z 15 na 2 przypadki) oraz przemocy (z 3 na 1). Może to, wskazywać, że usunięcie patologii i uzależnień w środowisku domowym bezpośrednio przełożyło się na poprawę zdolności opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa przez rodziców.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. poprzez asystenta rodziny.

Zadaniem asystenta rodziny jest ułatwienie rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się w pieczy zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Tabela Nr 2. Liczba asystentów rodziny w latach 2023-2025 i liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

	Liczba asystentów rodziny w latach			**Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach**		
Gmina Dobra	**2023**	**2024**	**2025**	**2023**	**2024**	**2025**
	1			7	6	7

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej;

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2025 r. ogółem 7 rodzin korzystało z pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny, z 2 rodzinami praca asystenta rodziny została zakończona ze względu na osiągnięcie celów zawartych w planie pracy. Jedna rodzina została objęta asystenturą w związku z postanowieniem sądu. Liczba osób objętych asystenturą od trzech lat utrzymuje się na tym samym poziomie.

Realizacja zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny, we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, pozwoliła w wielu rodzinach na zachowanie jej pełnego składu, poprzez utrzymanie dzieci w rodzinach biologicznych oraz przełożyła się na poprawę funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Kolejną możliwością wsparcia rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, jest pomoc ze strony tzw. rodziny wspierającej. Zadaniem rodziny wspierającej jest aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudności w rodzinach tego wymagających, a formy pomocy mogą być różne, uwarunkowane potrzebami danej rodziny, np.: wskazówki dotyczące sprawowania opieki i wychowania dzieci, organizacji czasu wolnego, pomoc w nauce, racjonalnym prowadzeniu budżetu domowego. Tak jak w poprzedniej formie, wspieranie rodziny odbywa się wyłącznie za jej zgodą i jej aktywnym udziałem. Osoby chętne do pełnienia funkcji rodziny wspierającej mogą zgłaszać swoją kandydaturę do Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej, gdzie zostaną poinformowane o obowiązujących wymaganiach. Liczymy, że akcja informacyjna (Internet – strona Gminy, BIP oraz ulotki) pozwolą na utworzenie rodzin wspierających.

Następnym elementem gminnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest działalność Placówek Wsparcia Dziennego. Placówka działa na podstawie obowiązującego prawa, a w szczególności w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Uchwały Rady Miejskiej w Dobrej Nr XIV/92/2025 z 28 sierpnia 2025 r. w sprawie utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie pracy podwórkowej oraz nadania statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Placówka mieści się w budynku Domu Kultury przy ul. Armii Krajowej 23 w Dobrej. Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży wychowującej się w trudnych warunkach materialnych lub wychowawczych, zagrożonych np. demoralizacją albo doświadczających innych trudności życiowych, potrzebujących pomocy oferowanej przez Placówkę. Placówka funkcjonuje w dni robocze w wymiarze, co najmniej 2 dni w tygodniu, każdorazowo po 2 h, a mianowicie we wtorki i czwartki. Pod opieką wychowawcy w zajęciach Placówki może brać udział nie więcej niż piętnaścioro dzieci. Zajęcia w formie pracy podwórkowej są prowadzone przez wychowawcę w miejscu przebywania dzieci i młodzieży, lub w miejscach użyteczności publicznej jak: Dom Kultury, Biblioteka Publiczna, obiekty sportowe, place zabaw itp.

Od października 2025 sukcesywnie napływali uczestnicy w zajęciach w Placówce. Na dzień 31 października 2026 r. w placówce było 11 dzieci, które czynnie i chętnie uczestniczyły w zajęciach. W Placówce na umowę zlecenie zatrudniony jest wykwalifikowany wychowawca. Realizacja zadań w placówce wsparcia dziennego obejmowała działania opiekuńcze, wychowawcze i socjoterapeutyczne realizowane na rzecz dzieci i ich rodzin poprzez organizację czasu wolnego, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań oraz wsparcie specjalistyczne, dążąc do wyrównywania deficytów i zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Ponadto zajęcia rozwijały kompetencje kluczowe takie jak - techniki uczenia się i zapamiętywania, rozumienia i tworzenia informacji.

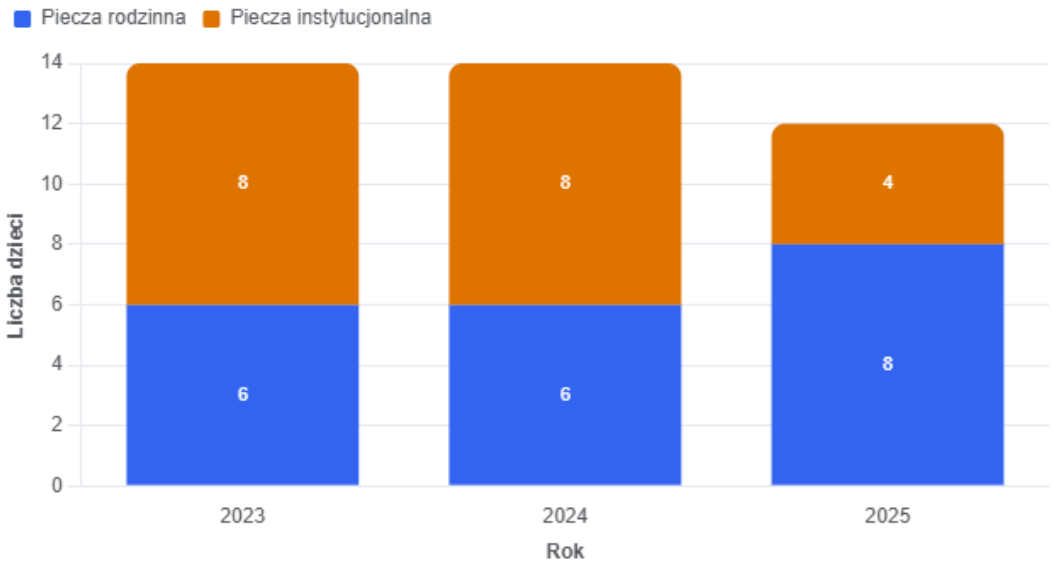
Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej świadcząc pomoc i pracę socjalną nieustannie mają na uwadze czynniki zagrażające rodzinie. Pojawienie się pierwszych symptomów zagrożeń powoduje, że pracownicy kontaktują się z osobami, instytucjami, które mają styczność z daną rodziną w celu opracowania wspólnego planu działania, aby pomóc rodzinie, wnioskują o asystenturę nie czekając, aż problem stanie się na tyle duży, że rodzina przez długi czas nie będzie w stanie wyjść z trudnej sytuacji. Zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę, pozwala na skuteczniejsze zapobieganie dalszej dysfunkcji rodziny. Najważniejszym elementem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji rodziny i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami.

Od stycznia 2017 roku praca asystenta rodziny skoncentrowana jest również na zadaniach wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", a mianowicie na koordynacji wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W tym celu Ośrodek Pomocy Społecznej stworzył informator „Za życiem", w który znajdują się zarówno treści odnoszące się do Krajowego Programu, opublikowanego na ministerialnych stronach, jak i lokalne adresy, gdzie może ubiegać się o pomoc.

W latach 2023-2025 nie wypłacono jednorazowego świadczenia pieniężnego (w myśl art. 10 ust. 1 ustawy „Za życiem"). Nie było także rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Zdarzają się sytuacje, w których z jakiegoś powodu rodzina nie poprawia swojej sytuacji życiowej, pomimo wielu starań, funkcja opiekuńczo – wychowawcza jest przez nią wypełniania w niedostateczny sposób. W takiej sytuacji konieczne jest zabezpieczenie dziecka w pieczy zastępczej. Według stanu na dzień 31.10.2025 r. z Gminy Dobra 19 dzieci wychowuje się w pieczy zastępczej (15 dzieci w rodzinach zastępczych, 4 dzieci w placówce opiekuńczo wychowawczej). Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika często z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko.

Kształtowanie się pieczy zastępczej na z terenu gminy Dobra w latach 2023–2025 pokazuje poniższy wykres.

Analiza struktury pieczy zastępczej dla dzieci z terenu gminy Dobra w latach 2023–2025 wskazuje na pomyślny proces deinstytucjonalizacji oraz spadek ogólnej liczby podopiecznych wymagających tej formy wsparcia. W latach 2023–2024 sytuacja była stabilna, lecz niekorzystna – ponad połowa dzieci (57,1%) przebywała w placówkach instytucjonalnych (np. domach dziecka). W 2025 roku nastąpiła istotna zmiana. Udział pieczy rodzinnej wzrósł do 66,7%, co oznacza, że aż 2/3 dzieci z terenu gminy znalazło opiekę w środowisku zbliżonym do naturalnego (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka).Dla małej jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest gmina Dobra, zmiany te oznaczają nie tylko realizację ogólnokrajowych wytycznych społecznych, ale także wymierne oszczędności dla budżetu gminy.

Liczba dzieci w pieczy instytucjonalnej spadła z 8 (w latach 2023–2024) do 4 w roku 2025. Świadczy to o skuteczności działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (które organizuje pieczę na poziomie powiatu) we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w gminie Dobra w zakresie poszukiwania i kwalifikowania nowych rodzin zastępczych. Spadek ogólnej liczby dzieci w pieczy zastępczej z 14 do 12 wskazuje, że część dzieci mogła pomyślnie powrócić do swoich rodzin biologicznych (praca asystenta rodziny na terenie gminy) lub zostać adoptowana.

Tabela Nr 3. Wysokość opłat wnoszonych przez gminę.

Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz wydatki		
rok	**Liczba dzieci**	**Opłata za pobyt dzieci - w złotych**
2023	14	**54,022,26 zł**
2024	14	**80.669,21 zł.**
2025	12	**122.215,31 zł.**

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej oraz Urzędu Miejskiego w Dobrej;

Pomimo spadku ogólnej liczby dzieci oraz pomyślnego procesu deinstytucjonalizacji (oznaczającego przejścia z placówek do rodzin zastępczych), koszty ponoszone przez gminę wzrosły w ciągu dwóch lat aż o 126,2%, osiągając w 2025 roku kwotę 122 215,31 zł. Wzrost wydatków z 54 tys. zł do ponad 122 tys. zł przy jednoczesnym spadku liczby dzieci z 14 do 12 wynika z trzech kluczowych mechanizmów prawno-gospodarczych:

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej Gmina nie płaci stałej stawki od początku pobytu dziecka w pieczy. Jej udział rośnie wraz ze długością pobytu dziecka w pieczy zastępczej:

- ✓ 1 rok pobytu dziecka – gmina pokrywa **10%** kosztów,
- ✓ 2 rok pobytu dziecka – gmina pokrywa **30%** kosztów,
- ✓ 3 rok i kolejne lata – gmina pokrywa aż **50%** kosztów.

Dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2022–2023, w roku 2025 odpłatność za pobyt osiągnęła najwyższy, 50-procentowy próg odpłatności dla gminy, co skokowo podniosło wydatki.

Koszty utrzymania dzieci w pieczy instytucjonalnej (domach dziecka) oraz stawki dla rodzin zastępczych zawodowych są bezpośrednio powiązane z kosztami energii, żywności oraz wzrostem płacy minimalnej (wynagrodzenia wychowawców, obsługi, zawodowych rodziców zastępczych). W latach 2023–2025 koszty te w całej Polsce wzrosły o kilkadziesiąt procent.

W roku 2025 gmina Dobra zanotowała spadek liczby dzieci w placówkach instytucjonalnych (z 8 na 4).

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej w przypadku identyfikacji problemu w danej rodzinie angażują w pomoc wiele instytucji i podejmują z nimi współpracę, np.:

- ✓ ze szkołami (wychowawcy, pedagodzy, psycholodzy, logopedzi),
- ✓ ze służbą zdrowia (lekarze, pielęgniarki, położne),
- ✓ z Funkcjonariuszami Policji, dzielnicowymi,
- ✓ z Placówkami Opiekuńczo – Wychowawczymi,
- ✓ z Sądem, kuratorami zawodowymi, społecznymi,
- ✓ z instytucjami zajmującymi się profilaktyką i terapią uzależnień,
- ✓ z Poradnią Psychologiczno –Pedagogiczną w Łobzie,
- ✓ z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie,

kierują rodziny do korzystania z bezpłatnych porad prawnych,

- ✓ pomagają w wypełnianiu dokumentów, uzyskaniu dostępu do usług opiekuńczych i monitorują środowisko rodzinne,
- ✓ proponują współpracę rodziny z asystentem rodziny,
- ✓ proponują wsparcie psychologa,
- ✓ proponują wsparcie terapeuty ds. uzależnień.

4. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dobra na lata 2027-2029 są:

- rodziny wychowujące dziecko/ci, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone wykluczeniem społecznym, czy zagrożone umieszczeniem dziecka/ci w pieczy zastępczej;
- kobiety w ciąży i ich rodziny, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
- rodziny, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską, zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny.

Program adresowany jest również do instytucji i organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin oraz przeciwdziałania przemocy domowej, pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych, terapeutów, policjantów, nauczycieli, pedagogów, psychologów, pracowników służby zdrowia.

5. REALIZATORZY PROGRAMU

Każda gmina posiada pewne zasoby, które może wykorzystywać do poprawy sytuacji rodzin mieszkających na jej terenie. Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko są instytucje i organizacje, które działają na terenie danej gminy bądź obejmują swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Dobra oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w obszarze swoich działań udostępnienie pomocy i umożliwienie realizacji własnych zainteresowań dla rodziny i dziecka. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela nr 4. Podmioty realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Dobra:

1. Urząd Miejski w Dobrej ul. Rynek 1, 72-210 Dobra	Dowozy dzieci niepełnosprawnych, wsparcie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny, zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych dla potrzebujących.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej ul. Rynek 1, 72-210 Dobra	Praca socjalna, diagnoza potrzeb, pomoc finansowa i rzeczowa, wsparcie asystenta rodziny, dożywianie dzieci, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno -zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej. Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywaniu alkoholu, przemocy domowej. Wsparcie psychologiczne, działalność informacyjna i edukacyjna. Placówka Wsparcia Dziennego.
3. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Wsparcie psychologiczne, przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci,

ul. Rynek 1, 72-210 Dobra	młodzieży, organizacja wypoczynku letniego, poradnictwo psychologiczne, prawne, terapeuta ds. uzależnień; - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
4. Zespół Interdyscyplinarny ul. Rynek 1, 72-210 Dobra	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy.
5. Placówki oświatowe z terenu gminy Dobra: – Szkoła Podstawowa w Dobrej; ul. Mieszczańska 2 72-210 Dobra – Szkoła Podstawowa w Wojtaszycach/Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy; Wojtaszyce 39 72-210 Dobra	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
6. Uczniowski Klub Sportowy ARBOD Szkoła Podstawowa w Dobrej; ul. Mieszczańska 2	Rozwój zainteresowań sportowych w kategorii lekkoatletyka, integracja, treningi, obozy sportowe.
7. PROSPECT GYM DOBRA Ul. Bohaterów Westerplatte 30, 72-210 Dobra	Zrzesza dzieci i dorosłych miłośników sportów walki.
8. Stowarzyszenie Małe Dobra ul. Traugutta 2 72-210 Dobra	Celem stowarzyszenia jest integracja lokalnej społeczności, dbałość o środowisko i działalność charytatywna.
9. Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy Sarmata Dobra ul. Rynek 1, 72-210 Dobra	Rozwój zainteresowań sportowych w kategorii piłka nożna.
10. Dom kultury, Biblioteka Publiczna w Dobrej ul. Armii Krajowej	Rozwój zainteresowań w ofercie m.in. lekcje biblioteczne, konkursy czytelnicze i plastyczne, spotkania autorskie, kiermasze książek, wystawy, kursy komputerowe.

W Gminie Dobra funkcjonują obiekty rekreacyjno-sportowe, z których mogą korzystać dzieci, młodzież i rodziny. Są to:

- Kompleks Boisk Sportowych "Orlik 2012". w Dobrej
- Stadion w Dobrej,
- Miejska Hala Sportowa w Dobrej,
- Skate Park,
- Boiska wiejskie oraz place zabaw dla dzieci w sołectwach gminy.

Znaczącym miejscem w funkcjonowaniu lokalnego społeczeństwa, dającego potencjał do wykorzystania, są liczne świetlice wiejskie. Odbywa się w nich wiele imprez integrujących lokalną społeczność, w których uczestniczą zarówno dorośli jak i dzieci.

6. CEL GŁÓWNY:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka/dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także rodzin oczekujących narodzin dziecka/dzieci szczególnie z wadą letalną i już wychowujących dziecko/dzieci z taką wadą.

7. CELE SZCZEGÓŁOWE:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców, co wpłynie na zwiększenie umiejętności w zakresie opieki i wychowania dziecka;
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno – bytowych dziecka i rodziny;
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych i przeciwdziałanie przemocy domowej;
- aktywizacja społeczna i zawodowa rodziców;
- wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i udział w kształtowaniu warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w środowisku naturalnym;
- podniesienie poziomu usług w zakresie instytucjonalnym wsparcia rodzin;
- koordynacja wsparcia kobiet w ciąży, ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
  Cele te zostaną osiągnięte poprzez realizację następujących zadań.

Lp.	Cel	Zadania	Termin realizacji zdań
1.	Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w środowisku zamieszkania.	• współpraca wszystkich podmiotów i instytucji działających na rzecz rodziny; • wspieranie i propagowanie różnych form aktywności działających na rzecz wspomagania rodzin i umacniania więzi rodzinnych; • rozwijanie systemu wsparcia (prowadzenie grup wsparcia / samopomocowych) oraz specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego); • podejmowanie działań mających na celu powrót do rodzin naturalnych dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej; • zatrudnienie asystenta rodziny;	• 2027-2029

		• udzielanie wsparcia rodzinom poprzez rodziny wspierające i/lub pomocowe; • doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej poprzez udział w kursach, szkoleniach, konferencjach; • wspieranie rodzin w celu odzyskania zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny; • wspieraniu rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci; • wzmacnianie rodzin przeżywających trudności pracą asystenta rodziny, kuratora, czy innego specjalisty; • kształtowanie u rodziców postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi; • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, placówkach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny;	
2.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców, co wpłynie na zwiększenie umiejętności w zakresie opieki i wychowania dziecka.	• organizowanie szkoleń, konferencji, spotkań edukacyjnych, kursów, treningów dla rodzin; • organizowanie dla dzieci i młodzieży warsztatów, zajęć o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym, terapeutycznym; • wsparcie ze strony specjalistów (asystenta rodziny, pracownika socjalnego, pedagoga etc.)	• 2027-2029
3.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno – bytowych dziecka i rodziny.	• udzielenie pomocy finansowej i niefinansowej; • zapobieganie niedożywianiu dzieci; • pomoc w zapewnieniu odpowiednich warunków lokalowych;	• 2027-2029

		• propagowanie zdrowego stylu życia; • pomoc w nabywaniu podstawowych umiejętności z zakresu zarządzania budżetem domowym (trening ekonomiczny);	
4.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	• umożliwienie rodzinom skorzystania z dostępnych form pomocy w tym specjalistycznej i pracy socjalnej; • profilaktyka i edukacja z zakresu przemocy w rodzinie; • udział w grupach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej i stosującej przemoc domową; • ścisła współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym; • ścisła współpraca z Sądem Rejonowym w Łobzie oraz Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Łobzie.; • stałe monitorowanie dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz w rodzinach dotkniętych przemocą. • monitoring sytuacji rodziny i dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny,	• 2027-2029
5.	Aktywizacja społeczna i zawodowa rodziców.	• wzmocnienie kompetencji rodziców poprzez reintegrację społeczną i zawodową; • podnoszenie kompetencji zawodowych poprzez udział w warsztatach, kursach czy szkoleniach; • ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Łobzie.	• 2027-2029
6.	Wsparcie rodzin biologicznych	• praca asystenta rodziny i pracowników socjalnych z	• 2027-2029

	dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz udział w kształtowaniu warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w środowisku naturalnym.	rodziną biologiczną w celu podwyższenia kompetencji opiekuńczo –wychowawczych rodziców biologicznych, motywowanie w utrzymywaniu regularnych kontaktów z dzieckiem; • współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej; • współpraca z PCPR w Łobzie w zakresie objęcia specjalistycznym poradnictwem rodzin biologicznych; • pomoc w nabywaniu podstawowych umiejętności z zakresu dbałości o higienę i zarządzania budżetem domowym; • działania zaradcze i interwencyjne w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin; • wspieranie usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.	
7.	Podniesienie poziomu usług w zakresie instytucjonalnym wsparcia rodzin.	Działalność placówki wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz rodzin w kryzysie.	• 2027- 2029
8.	Koordynacja wsparcia kobiet w ciąży, ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.	• wskazywanie i rozpowszechnianie informacji o dostępnych placówkach służby zdrowia w poradniach specjalistycznych; • wskazywanie rozwiązań umożliwiających zapewnienie wsparcia rodzinie; • objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny i/lub wsparciem psychologicznym.	• 2027-2029

Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny już na etapie pojawienia się problemu.

Aby osiągnąć zamierzony cel główny, cele szczegółowe dodatkowo realizowane będą poprzez:

- ✓ pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu trudności w zakresie pełnienia właściwych ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz oceny sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym oraz rówieśniczym,
- ✓ konsultacje ze specjalistami w celu określenia czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny,
- ✓ przyznawanie świadczeń w ramach ustawy o pomocy społecznej,
- ✓ dożywianie dzieci w placówkach oświatowych z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu",
- ✓ udzielanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym,
- ✓ monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dziecka poprzez kontakt i współpracę z ośrodkiem zdrowia,
- ✓ monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dziecka poprzez kontakt i współpracę z placówkami oświatowymi,
- ✓ umożliwianie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny,
- ✓ podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny, w szczególności w zakresie potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,
- ✓ pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego,
- ✓ umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze korzystania z pomocy rodzin wspierających,
- ✓ wspieranie działań i spotkań dla rodzin mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji tzw. grup wsparcia i samopomocowych.
- ✓ systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych,
- ✓ współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej, w tym motywowanie do podjęcia terapii dla osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc,
- ✓ współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w zakresie motywowania oraz zgłaszania wniosków o skierowanie osób uzależnionych na leczenie,
- ✓ motywowanie i pomoc w aktywizacji zawodowej.
- ✓ udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu środowiska wychowawczego, z poprawnymi relacjami, rolami oraz warunkami umożliwiającymi powrót dzieci do rodziny biologicznej poprzez współpracę z asystentem rodziny oraz pracownikiem socjalnym,
- ✓ motywowanie rodziców biologicznych do utrzymywania stałego kontaktu z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- ✓ współpracę z koordynatorem pieczy zastępczej.
- ✓ opracowanie oraz systematyczne aktualizowanie katalogu dostępnych form wsparcia oraz pomocy w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej,
- ✓ współpracę z innymi służbami działającymi na rzecz kobiety w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji

niepowodzeń położniczych, rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,

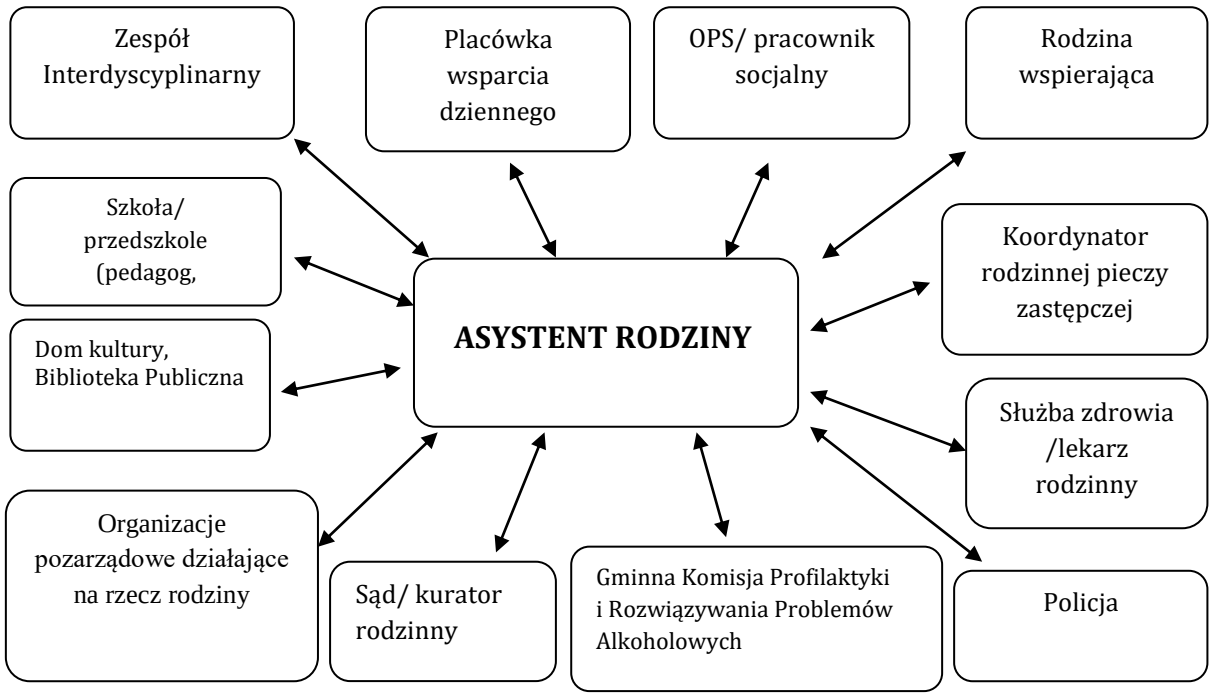
- ✓ prowadzenie przez asystenta rodziny działalności edukacyjno – informacyjnej na rzecz rozwiązań wspierających rodzinę.

8. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA RZECZ WSPIERANIA DZIECKA I RODZINY

Przeprowadzona diagnoza i ogląd bieżącej sytuacji i dotychczasowej oferty wsparcia pozwala na sformułowanie następujących kierunków działań:

- ✓ tworzenie warunków do podnoszenia kompetencji rodzicielskich;
- ✓ kontynuacja usług wsparcia dla rodzin świadczonych przez asystenta rodziny;
- ✓ zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w tym zdalnego;
- ✓ kontynuacja działań placówki wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz rodzin w kryzysie;

9. SCHEMAT SYSTEMU WSPARCIA RODZINY W KRYZYSIE W GMINIE DOBRA

10. ANALIZA SWOT

Praca z rodziną jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia się na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Problemy rodzin mają często wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga dużej znajomości problemu i zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Przeprowadzenie diagnozy środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych i dokonanie analizy dotychczas podejmowanych działań, pozwoliło na sporządzenie

analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony systemu wspierania rodzin w Gminie Dobra oraz pozwala na dokonanie oceny zagrożeń, jak i szans, które mają znaczący wpływ na całość podejmowanych działań w zakresie wspierania rodziny.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Obowiązujące akty prawne, programy. • Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoła, policja, sąd, PCPR, służba zdrowia, GKRPA). • Wzrost kwalifikacji pracowników pracujących z rodzinami. • Zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Działania i współpraca z samorządem gminnym. • Zatrudnienie asystenta rodziny. • Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników OPS • Działania Placówki Wsparcia Dziennego • Współpraca z pedagogami szkolnymi, kuratorami społecznymi i zawodowymi, wychowawcami klas, do których uczęszczają dzieci objętych pomocą asystenta rodziny. • Udzielanie pomocy w ramach pracy socjalnej, kontraktów socjalnych. • Wypłacanie świadczeń społecznych oraz udzielanie świadczeń niepieniężnych. • Dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych (stadion, Orlik, boiska wiejskie, siłownie zewnętrzne, place zabaw. Skate Park). • Otwieranie świetlic wiejskich. • Działalność Domu Kultury i Biblioteki.	• Rosnąca ilość zadań przekazywanych do realizacji w stosunku do możliwości kadrowych. • Bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin we współpracę z asystentem rodziny, w szczególności rodzin zobowiązanych postanowieniem Sądu. • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów. • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły i nauczyciela. • Brak rodzin wspierających. • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodzinny). • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
♦ Współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny. ♦ Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. ♦ Podnoszenie kwalifikacji kadry jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,	♦ Niechęć do współpracy rodzin dysfunkcyjnych (m.in. brak zgody na asystenta rodziny). ♦ Występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje.

placówek oświatowych ♦ Edukacja rodziców, poprawa samodzielnego funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w społeczeństwie. ♦ Organizowanie imprez kulturalno – sportowych, festynów itp. dla integracji mieszkańców, ♦ Rozpowszechnianie i promowanie działań wspierających rodziny.	♦ Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, roszczeniowość postaw, niechęć do współpracy. ♦ Niewystarczająca ilość form efektywnego i kreatywnego spędzania wolnego czasu dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, ♦ Prawdopodobieństwo zwiększenia się liczby rodzin, nie interesujących się dzieckiem m.in. umieszczonym w pieczy zastępczej.

Powyższa analiza SWOT została oparta o stan wiedzy i doświadczenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką społeczną, pozwoliła na przedstawienie w analizie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

11. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- zminimalizowanie problemów opiekuńczo – wychowawczych występujących w rodzinach;
- wzmocnienie relacji i więzi rodzinnych;
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego;
- zwiększenie kompetencji społecznych rodziców, w szczególności rodzicielskich, opiekuńczo – wychowawczych;
- poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodziny;
- nabycie przez rodziny umiejętności określania i pełnienia swoich ról społecznych;
- wzrost umiejętności wychowawczych rodziców;
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do rodzin zastępczych;
- zwiększenie liczby dzieci powracających z placówek opiekuńczo – wychowawczych i pieczy zastępczej.

12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dobra na lata 2027-2029 będzie odbywać się w ramach:

- budżetu gminy Dobra,
- budżetu samorządu województwa,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowania zadań programów rządowych przeznaczonych na wspieranie rodzin,
- środki w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, w tym z Unii Europejskiej.

Roczne plany finansowe powinny uwzględniać poszczególne działania Programu tak, by dostosowywać możliwości finansowe do predyspozycji gminy oraz ustalonych działań. W czasie realizacji Programu, Ośrodek Pomocy Społecznej będzie stale nadzorował sytuację rodzin, by w razie konieczności elastycznie dostosowywać realizację zadań oraz ustalać priorytety , zgodnie z aktualnymi potrzebami.

13. MONITORING I EWALUACJA

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy realizatorami Programu - instytucjami, organizacjami, w celu zapewnienia najlepszego efektu podejmowanych działań i inicjatyw.
Ewaluacja będzie mieć charakter usprawniający i wskazujący kierunek ewaluacyjnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli to na sprawdzanie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizacje. Monitoring pozwoli na analizę, ocenę zebranych informacji oraz planowanie dalszych działań.
W terminie do 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Miejskiej w Dobrej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodzin oraz potrzeby na kolejny rok.